

SF

erikas

Charles Sheffield
PROTŲ SAMPLAIKA

460 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knygute.lt

Charles Sheffield
PROTŲ SAMPLAIKA

Mokslinės fantastikos romanas

Po daugelio šimtų metų žmonijos valdos prasiplėtė gerokai už Saulės sistemos ribų. Sutiktos trys civilizacijos pasirodė esančios gan draugiškos. Bet kas slypi tolimesniame kosmose? Saugoti Perimetrą sukuriami vadinamieji *Morgan konstruktai* protingos autonominės, gerai ginkluotos mašinos. Deja, matyt, kažkur įsivėlė lemtinga klaida ir Morgan konstruktai nūn jau ima žudyti pačius savo kūrėjus, žmones...

Iš anglų kalbos vertė NOMEDA BERKUVIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
460 tomas. Serija įkurta 1990m.

Charles Sheffield - THE MIND POOL
New York, Baen books, 1995

Copyright © by Charles Sheffield, 1993

Cover art copyright © by Jim Burns, 1999

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2009

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Prologas: **"Voratinklio" stotis**

Tarp dvidešimt dviejų tūkstančių Saulės sistemos reaktorių energijos balansą rodančių monitorių vieniui vienas miniatiūrinis diodas užregistravo perkrovą.

Teigti, esą Vulkano Mazgo įgula nekreipė į šį signalą dėmesio, būtų buvę neteisinga ir nesąžininga. Tiesiog niekas jo nepastebėjo. Vadovybės bei personalo patogumui displėjų masyvas stovėjo pagrindinėje jungties valdymo salėje. "Ten! - mostas ranka, - momentinis sistemos išlyginimas. Energija perduodama į kairįjį sparną, kur kiekviena švieselė rodo pilną Saulės plokštės energiją. Dešinėje - individualūs poreikiai".

Įėjusieji per vieną ar dvi sekundes nužvelgė tūkstantai mirguliuojančių signalinių žiburėlių eiles ir patraukė toliau. Visas įrenginys skriejo orbita vos už dviejų milijonų kilometrų virš fotosferos, tad trisdešimt laipsnių dangaus skliauto užėmė liepsnojantis Saulės diskas.

Taigi perkrovos signalo niekas nepastebėjo. Tačiau nerimauti dėl žmonių pražiopsotos minima-

lios energijos fliktuacijos nevertėjo. Tiekimą bei poreikius seniai užregistravo už nepatikimus homo sapiens kur kas kvalifikuotesnė ir sąžiningesnė būtybė. Išplėstinis kompiuterių tinklas "Dominus" kaipmat aptiko energiją siurbiantį objektą.

Signalas sklido iš "Voratinklio" stoties, kurią nuo Saulės skyrė dvylika milijardų kilometrų. Vos per valandą "Voratinklio" energijos poreikis pasiekė koeficientą 100. Kai informacija perskrodė kompiuterių tinklą, ekranuose pasirodė naujas šviečiantis signalas. Energijos panauda vėl padidėjo, ir vėl koeficientu 100.

"Dominus" prisijungė prie papildomo galios šaltinio iš išorinių greta Persefonės išsidėsčiusių orbitinių kompleksų. Rezervinio tiekimo pakako į valias - nė menkiausios užuominos apie avariją ar nelaimę. Visgi "Dominus" pradėjo įprastinį tyrimą, ieškodamas energijos poreikio padidėjimo priežasties ir numanomo jos panaudojimo būdo.

Kadangi "Voratinklis" neatsiliepė, "Dominus" įvedė naujus operatyvinius duomenis. "Voratinklio" stotis per pastarąsias dvidešimt keturias valandas neperdavė nė menkiausio garso ryšio kanalais. Ji sukosi pagal suvartojamos energijos modelį, ir signalas bylojo, jog "Matin" jungties sistema "Voratinklio" stotyje buvo aktyvuota, tačiau iki šiol nepanaudota net signalui perduoti.

"Dominus" nurodymu, pagrindiniame kontroli- niame Cereros štabo ekrane įsižiebė pavojaus signalas ir buvo patikrinti nuo Neptūno nutolę zondai. Artimiausia greitoji raketa budėjo maž- daug už milijardo kilometrų nuo "Voratinklio" - septyniolika monotoniškų šimto šuolių valandų.

"Dominus" išsiuntė tiriamąjį zondą, o dar po ke- lių sekundžių problemą galiausiai pastebėjo žmonės. Budinti technikė Cereroje pažymėjo darbo dienos pabaigą, užrašė laiką, užregistravo abu padidėjusius energijos srautus ir žvalgybinio laivelio panaudojimą. Tačiau ataskaitoje neužfik- savo energijos išekvojimo "Voratinklio" stotyje. Pažeidimas atrodė pernelyg menkas, o technikės mintys lakiojo kitur. Po keleto minučių baigsis pamaina, o po darbo ruošėsi eiti į pasimatymą su nauju galimu partneriu. Ji nekantriai laukė šio susitikimo ir neketino užtrukti darbe, tyrinédama menkas energijos pasiskirstymo fliuktuacijas.

Technikės veiksmai visiškai sutapo su jos atsa- komybės apimtimi. Ji galėjo tapti pirmuoju ir vie- ninteliu atpirkimo ožiu, jei tik tokio būtų prireikę.

Kai antenomis apkaišytas tyrimo zondas pasie- kė pusiaukelę iki "Voratinklio" stoties, pastaro- sios energijos poreikis vėl staigiai išaugo. Po dar dviejų srauto pliūpsnių problema galiausiai tapo pirmaeile. "Dominus" perdavė nedelsiant padi-

dinti tyrimo zondo greitį ir pradėjo siųsti laivelio atmintin informaciją apie visas "Voratinklio" stoties struktūros detales.

Greitėjanti raketa buvo vos poros metų senumo. "T" klasės aparatą sudarė naujos loginės schemos ir begalė daviklių. Ji nekantriai laukė, kol, galų gale, už penketo milijonų kilometrų nuo "Voratinklio" radarai užfiksavo pirmąjį vaizdą. Gremėzdiška stotis panėšėjo į rutulį nelygiu paviršiumi, išvarpytu įėjimo šliuzų bei ryšio aparatūros mazgų.

Tiriamosios raketos duomenų bankas dabar turėjo visus duomenis apie stoties paskirtį bei galimą jos turinį. Laivelis pradėjo siųsti signalus visais kanalais, netgi ribiniais dažniais, tačiau atsakymo vis dar negavo.

"Voratinklio" stotis tylėjo. Zondas sparčiai artinosi, ir netrukus paaiškėjo, jog stoties įėjimų šliuzai žioji atlapoti į beribį kosmosą. Tyrėjas "Matin" jungtimi pasiuntė pranešimą į "Dominus", pabrėždamas šią keistenybę ir vargais negalais sulėtino greitį. Atstumą sumažėjo iki šimto kilometrų. Itin jautrūs davikliai dabar galėjo užfiksuoti greta stoties siūbuojančių mažų netaisyklingos formos objektų atvaizdus. Kai kurie išleido iš sunkiųjų metalų pagamintus žvilgančius radarų reflektorius; išanalizuoti kitų sudėtį pasi-

rodė besą sudėtinga. Raketa paleido du mažus zondus, turinčius savo atskirus radarus: vienam teko apžiūrėti kosmines nuolaužas, kitam - ištirti padėtį stoties viduje.

Jeigu antrojo žvalgybinio zondo užduotis kada nors ir buvo įvykdyta, rezultatai vis tiek nepateko į protokolą. Dar gerokai anksčiau visos raketos informacinės grandys maksimaliai užsipildė. Pavojaus signalų fejerverkas plūstelėjo "Matin" jungtimi ir buvo perduotas į "Dominus"; tuo pat metu retai naudojami visų kontrolinių Vulkano Mazgo pultų indikatoriai atgijo ir perdavė signalą Oorto Pjovėjui.

Pirmasis žvalgybinis zondas įsiskverbė į "Voratinklio" stotį supančią nuolaužų jūrą. Kai kurios panėšėjo į keistus beformius, sumišai iš organinių bei neorganinių struktūrų sudarytus luitus, akivaizdžiai sutrupintus stoties įgulos ginklais. Tačiau greta šių sutriuškintų liekanų, šen bei ten susilieję su jomis, plūduriavo išpurte, sušalę pačių įgulos narių kūnai. Skutais virtusiomis uniformomis, ant gaidukų sustingusiais pirštais, sustirusiomis galūnėmis beribio kosmoso sarkofage.

Pavojaus varpai visoje Saulės sistemoje suskambo requiem gaida.

- RYŠIO SISTEMA PARENGTA. LAUKIAMA KONFERENCIJOS PRADŽIOS.

Iš visų pusių aidėjo melodingas bekūnis balsas. Iki jungčių susijungimo likus keletui sekundžių, Dugalas Makdugalas atsisuko į du vyrus, stovinčius kupolo vainikuojamoje salėje jam už nugaros.

- Norėčiau dar sykį pabrėžti, jog laukia tik trumpas pašnekesys su ambasadoriais. Nors pasitarimas vyks Žvaigždžių salėje, nenumatyta jokių kaltinimų dėl neteisėtų veiksmų. Esu tikras, jūs norite, jog viskas ir toliau tekėtų šia vaga, taigi jūsų liudijimai privalo būti maksimaliai išsamūs bei teisingi. Jokio informacijos slėpimo, net jei dėl to nukentėtų jūsų autoritetas. Aišku?

Ambasadorius Dugalas Makdugalas buvo aukštas, imponantiškos išvaizdos. Tradicinę tarnybinę uniformą vienas Žemės ambasadorius perduoda vo kitam, tačiau jam drabužis tiko kaip nulietas.

Kiti du vyrai klausiamai susižvalgė, paskui priitariamai linktelėjo.

- Ir kalbėkite nuosekliai, - tęsė Makdugalas. - Jums jau ir taip pakanka nemalonumų, tad nepadidinkite jų skaičiaus, prieštaraudami vienas ki-

tam.

- Aš viską puikiai supratau.

Ūgiu su Makdugalu lygus Liuteris Breičis prano-ko pastarąjį pečių platumu. Net silpnos Cereros traukos sąlygomis baltai auksinės Žvaigždžių salės grindys nežymiai vibravo nuo jo žingsnių. Jis vilkėjo uniformą. Kairę krūtinės pusę puošė karinių ordinų juostelės, dešinę rankovę - žvaigždžių spektrų juostos, Saulės sistemos Saugumo tarnybos skiriamasis ženklas. Nesvarbu, kad kitų rasių ambasadoriams visa tai galėjo ir nepadaryti ypatingo įspūdžio. Svarbiausia, jog šie ženklai daug reiškė jam pačiam.

Liuteris Breičis pakėlė į Makdugalą nuvargusias pilkšvai mėlynas akis, kuriose nieko negalėjai išskaityti.

- Aš viską papasakosiu, nieko nenuslėpsiu.

- Labai gerai.

Ambasadorius atsigrėžė į antrąjį vyrą.

- Žinau, judu abu niekada nesiliausite kivirčijęsi. Tiesiog noriu pastebėti, jog čia ne laikas ir ne vieta ginčytis. Jeigu dėl kažko nesutariate, išsiaiškinkite dabar. Ryšys bus užmegztas po keleto sekundžių.

Esrui Mondrianui teko pažvelgti į viršų, norint sutikti Makdugalo žvilgsnį. Ir Makdugalas, ir Brei-

Čis buvo visa galva už jį aukštesni. Greta judviejų Esro kūnas atrodė grakštus ir netgi trapus. Ir jo apdaras buvo kuklus: griežta juoda Pasienio saugumo tarnybos uniforma, pasiūta asmeniškai jam, rūpestingai išvalyta, tačiau neapkabinėta jokiais medaliais, nė kariniais garbės ženklais, išskyrus opalą ant apykaklės kairėje pusėje, atliekantį daugybę funkcijų: ryšio priemonės, kompiuterio, perspėjimo sistemos bei ginklo.

Mondrianas gūžtelėjo pečiais.

- Aš apskritai neįpratęs slėpti informaciją nuo ko nors, kas turi įstatymišką teisę ją gauti. Vos tik gausime pilnutinę pašnekovų identifikaciją ir saugų, patikimą ryšį, aš atskleisiu viską, ką žinau ir ką manau privalęs atskleisti.

Jis kalbėjo maloniu žemu balsu, neatspindinčiu pasiryžimo prisiimti Makdugalo paminėtus įsipareigojimus. Makdugalui nespėjus atsakyti, sumikčiojo visi signaliniai žiburėliai, reiškiantys, jog "Matin" grandis parengta. Žemės ambasadorius niūriai nužvelgė Mondrianą ir atsisuko į nusileidusią patalpos sieną. Žvaigždžių Komiteto centro pusrutulis priešakyje buvo tuščias. Staiga jo viduje atsirado trys ovalios šviesos dėmės. Žmonių akivaizdoje šviesa pamažėle sustingo ir pasirodė trys dideli ambasadorių atvaizdai.

Kairiajame pakraštyje pakibo miglota pulsuo-

janti tamsaus purpuro masė. Iš Formalhauto sistemos, Merkantoro, perduodamas vaizdas nusi-stovėjo ir pavirto tinkeriu. Tinkeris panėšėjo į kiaušinį, iš kurio kyšojo simetriškos ataugos, jo proporcijos mažumėlę priminė žmogaus. Antrasis (esantis Žvaigždžių Grupės valdose, penkiasde-šimčia šviesmečių toliau) sumirguliavo tamsiai žalias angelo pavidalas. O dešinėje, dar gaubia-mas vaivorykštinių spurgelių, bylojančių apie ką tik užbaigtą skrydį, pleveno ištįsęs vamzdiškas paip-rilos agregatas. Pastaroji atvyko iš gimtosios planetos, besisukančios šalia Kasiopėjos Etos, vos už aštuoniolikos šviesmečių.

- "MATIN" RYŠIO TINKLAS PARENGTAS, - pakar-tojo tas pats žmogiškas balsas. - GALIMA PRADĖ-TI KONFERENCIJĄ.

Istorinis momentas. Pirmą kartą per dvidešimt dvejus Žemės metus Žvaigždžių Grupės atstovai užmezgė pilnutinį garsinį ir vaizdinį kontaktą. Dugalas Makdugalas suvokė dalyvaujant išskirti-niame Žvaigždžių Grupės istorijos įvykyje; pasi-taisęs ir taip nepriekaištingai atrodančią unifor-mą jis žengtelėjo į priekį norėdamas užimti savo vietą "gyvajame ambasadorių paveiksle".

- Būkit pasveikinti. Aš Dugalas Makdugalas, Saulės sistemos ambasadorius Žvaigždžių Grupė-je. Sveiki atvykę į Cereros Žvaigždžių salę. Ar visi

girdi bei mato mane ir vienas kitą?

Klausimas tebuvo eilinis diplomatinis formalumas. Jungties kompiuteriai užtikrino garsinį bei vaizdo ryšį dar prieš visiems dalyviams gaunant leidimą pradėti kontaktą.

- Taip, - ištarė paip-rila balsu, labai panašiu į žmogaus.

- Taip, - tarsi aidas atsiliepė tinkeriis, o po keleto sekundžių kompiuteris atkūrė angelų ambasadoriaus atsaką.

- Kaip visi žinote, - tęsė Makdugalas, - šis nepaprastasis susirinkimas sušauktas siekiant apsvarstyti sudėtingą padėtį. Pastarieji įvykiai čia, Saulės sistemoje, kelia rimtą susirūpinimą ir gali turėti įtakos visai Žvaigždžių Grupei. Galbūt mums teks imtis neįprastų, niekada anksčiau nenaudotų saugumo priemonių. O tokį sprendimą privalo patvirtinti visi Žvaigždžių Grupės nariai. Tačiau pirmiausiai būtina jums atskleisti esmę. Šiuo tikslu aš suorganizavau trumpą pašnekesį su dviem žmonėmis, kurie kalti dėl susiklosčiusios padėties ir dalyvavo įvykiuose nuo pat pradžių.

- Ketina suversti atsakomybę mums, - nutaisęs abejingą veidą tarstelėjo Liuteris Breičis nejudindamas lūpų.

- Šito ir reikėjo tikėtis, - juodu jau seniai išmoko šnekėtis nekrutindamas lūpų, - o gal tu dar abejojai? - patyliukais tęsė Mondrianas. - Makas - apsukrus biurokratas, net jei daugiau ir neatlieka jokių funkcijų. Jis jau seniai nusprendė, kas taps kaltininkais.

- Pirmas kalbės komandoras Liuteris Breičis, - tarsis negirdėjęs pastarosios Mondriano pastabos, ištarė Makdugalas (o gal išties negirdėjo?). - Komandoras Breičis - Saulės sistemos Saugumo tarnybos vadovas. Todėl jis atsakingas už visų pusės šviesmečio spinduliu aplink Saulę vykstančių anomalių reiškinių kontrolę.

Makdugalas pasislinko, kad visi matytų liudininkus. Užmaskuoti šviestuvai nutvieskė Breičį, šviesa jį tarytum įrėmino.

- Galite pradėti, - paragino Makdugalas.

Breičis linktelėjo keturioms figūroms šviesos kokonuose. Grubiame veide, kažkuo primenančiame liūtą, negalėjai perskaityti jokių jo minčių.

- Ambasadorius tiksliai nusakė mano pareigas. Saugumas - mano darbas. Nuo "Apolono" stoties ir Vulkano Mazgo iki Oorto debesies ir Sausųjų Tortugų. Šį postą užimu jau penkerius metus.

Prieš dvejus metus gavau nurodymą, susijusį su darbais "Voratinklio" stotyje. Ši stotis - tai tyrimų

laivas, esantis maždaug už dvylikos milijardų kilometrų nuo Saulės. Nepriklausomas dirbtinis palydovas, besisukantis ekliptika, grubiu apskaičiavimu, tarp Neptūno ir Persefonės orbitų.

"Voratinklio" stotis buvo sukurta ir įrengta kaip tyrimų centras, turėjęs veikti per septyniiasdešimt Žemės metų. Preliminarų projektą paženklino slaptumo spaudas, tačiau, turint omenyje jo pobūdį, nereikėtų dėl to stebėtis. Man patvirtinus reikalavimus, prasidėjo objekto statyba, kodiniu pavadinimu "Operacija Morgan". Jums leidus, dabar nesigilinsiu į projekto esmę, kol savųjų parodymų nepateikė komandoras Mondrianas.

Breičis lukterėjo tradicinių keturių figūrų pritarimo gestų.

- Aš tik galiu pasakyti, jog "Operacijai Morgan" vadovavo Saugumo tarnybos bosas. Į objektą pasiuntėme dvidešimt labiausiai patyrusių, nusi-pelnusių mano skyriaus gvardiečių. Statybų metu jie įsikūrė "Voratinklio" stotyje. Pagrindinis skrajų medžiagų tiekimas vyko iš Oorto debesies, o energija atkeliaudavo per Saulės sistemos energetinį mazgą. Tiekimo galingumą kontroliavo Vulkano Mazgas, čia, Cereroje, dirbantys specialistai. Per dvejus darbo metus neužfiksuota jokių pažeidimų....